Է. ՏԱՐԻ — ՇԱԲԱԹ 24 ՕԳՈՍՏՈՍ 1902—ՎԱՌՆԱ — ԹԻՒ 59

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ
Տարեկան . . 12 Ֆր.
Վեցամսեայ . 6 „

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ
Երկու թիւ մէկ ծրարով
Տարեկան . . 14 Ֆր.
Վեցամսեայ . 7 „

ԱՄԵՐԻԿԱ
Տարեկան 2,60 Տօլար
Վեցամսեայ 1.50 „
ԿԱՆԽԻԿ

Ծանուցման տողը
20 սանթիմ

ԻՐԱՒՈՒՆՔ

ԼՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ՀԱՍՑԷ

Rédaction du journal
„Iravounk"
VARNA (Bulgarie)

Редакция
на вѢстникъ
„Иравункъ"
ВАРНА (България)

Գրութիւնք ետ
չեն տրուիր

Rev. Père G. Kaleınkarian Michitaris
Lengasse No. 4
Vienne

ՁՐԻ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՉԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻՐ

Շատերուն յայտնի է թէ աշխարհի ամէն կողմ հրատարակուած լրագիրներու ծախքին կարեւոր մասը ծանուցումներէ կը հայթայթուի։ Ոև է լրագրի վարչութիւն հրատարակութեան համար իրեն ղրկուած ծանուցումներուն ստակը կանխիկ և ամբողջ չը ստացած չի հրատարակեր, ըլլան նոյնիսկ պաշտօնական ու բարեգործական հաստատութեանց ազդեր. օրինակի համար, կ. Պոլսոյ մեր օրաթերթերը՝ եպիսկոպոսի մը այնինչ եկեղեցիին մէջ պատարագելուն առթիւ՝ Թաղ. Խորհուրդէն ղրկուած 5-6 տողէ բաղկացեալ ծանուցումին մէկ մէճիտիէ կառնէ առանց բացառութեան։

Գալով մեզ, պիտի զարմանան մեր ընթերցողները անշուշտ երբ ըսենք թէ՝ ամբողջ տարուան մը մէջ 100 ֆրանքի չի հասնիր ծանուցումներէ մեզ վճարուած դրամի գումարը. որովհետեւ պաշտօնական ու բարեգործական մարմիններ իրենց ծանուցումներուն փոխարէն սանթիմ մը վճարելու խօսքը անգամ չեն ըներ. բաժանորդներ ու բարեկամներ իրենց ռէքլամներուն համար եթէ աննշան բան մը վճարեն, տուգանք տուածի չափ ծանր կը թուի իրենց. իսկ մաս մը ազգայիններ իրենց մէկ ծանօթին հասցէն իմանալու համար, կորսուած մը գտնելու ձեւով, կը խնդրեն կը փնտռուի մը հրատարակել ձրի։

Այս բոլոր ձրիներուն մէջէն բնականաբար չէ կարելի թերթին առօրեայ ծախքին մէկ հարիւրորդ մասը իսկ հայթայթել։ Ուստի նկատելով թէ մեզ դիմողներուն հանդէպ մեր ցոյց տուած «կակուղ երեսութեամբ»ը լրագրական ընդհանուր օրէնքին դէմ մեղանչած լինելէ զատ, ուղղակի մենք մեր ձեռնարկած հանրային գործին յառաջդիմութեանն ալ կը վնասենք.

Որոշած ենք՝

1. Ոեւէ ծանուցում բնաւ ձրի չհրատարակել։

2. Ազգային պաշտօնական մարմիններու և բարեգործական հաստատութիւններու ծանուցումները միայն կէս գնով ընդունիլ։

3. Ծանուցումներու փոխարէնը ամէն պարագայի մէջ կանխիկ ստանալ։ Առ այս, դիւրութեան համար, 25 տառը մէկ տող հաշուել, և դրամի փոխարէն (5 սանթիմնոց) նամականիշ ալ ընդունիլ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ԵՒ ՍՈՒԼԹԱՆԸ

Համիտի գահակալութեան տարեդարձի օրերուն մէջ Օրմանեանի պատճառաբանեալ հրաժարականին հայ ժողովուրդի աչքին փոշի փչելու նոր ձեւ մը ըլլալը հաստատուեցաւ։ Օրմանեան թէ՛ ժողովրդականութիւն շահելու և թէ Պատրիարքական Աթոռը չը կորսնցնելու համար հրաժարելու յարմար օրը գտած էր. որովհետեւ գիտէր ու մտածած էր թէ վերջապէս Սուլթանը իր գահակալութեան տարեդարձին ո՛ և է փոքրիկ զիջողութիւն մը ընելու պարտաւորուած է, երբ անդին դեսպանք եւրոպական Թուրքիոյ բարեկարգութեան վրայ բանակցութիւններ կը կատարեն, Դուռը բարենորոգումներու յանձնախումբեր կը կարգէ, բնականաբար Հայոց համար ալ Սուլթանը առ երես բան մը պիտի ընէր իր գէշ տրամադրութիւնները պարտկելու համար։ Ասոր յարմար առիթ սեպեց Օրմանեան՝ ժողովրդականութիւն շահելու մտքով՝ պատճառաբանեալ հրաժարական մը տալու, որով գահակալութեան առթիւ Սուլթանին ընելիք զիջումը իբրեւ իր մէկ յաղթանակը ցոյց կրնայ տալ հայ ժողովուրդին։ Բայց ի զո՜ւր. այս աղուեսական ձեւերը կլլողներ շատ քիչ են հիմակ։

Մեր նախորդ թիւով հաղորդեցինք թէ Թահսին պէյի և Օրմանեանի միջեւ կատարուած սակարկութեան համեմատ Պատրիարքը հայ ազգին հաւատարմութիւնը երաշխաւորած և Սուլթանը Պատրիարքի պահանջքին գոհացում տալ խոստացած է։ Այս խոստմանը վրայ, Օրմանեան իր հրաժարականը ետ առած և հաւատարմական ուղերձ մը մատուցած է յոտս կայսերական գահոյից։ Ասկէ զատ ալ գահակալութեան օրը դեռ խոստացուած «բարեհաճ իրատէն» չեկած, Պատրիարք և ժողովականք Մայր Եկեղեցւոյ մէջ Սուլթանին արեւշատութեան համար գոհաբանական աղօթներ են մրմնջած. այս առթիւ Օրմանեան իր քարոզին մէջ ըսած է.

«Վեհ. կայսրը ինչպէս ամէն ժամանակ, այս անգամ ալ բարեհաճեցաւ բարձր շնորհներ եւ կայսերական բարեւներ հաղորդել իմ միջոցաւ։ Խառն Ժողովը ինծի հետ համա այնորեամբ, այս անգամ եւս նորին Կ. Վեհ. հաւատարմական զգացումներ յայտնող գրութիւն մը ներկայացուց։ Կը յորդորեմ ձեզ եւս որ ամէն պարագայի մէջ ապացոյցները տաք ձեր հաւատարմական զգացումներուն...»։

Չենք հասկնար թէ Պատրիարքը ինչպէս կերաշխաւորէ հայ ժողովուրդի հաւատարմութիւնը և ի՞նչ սրտով այդ կը յանձնարարէ, երբ գիտէ թէ ամէն մէկ ընտանիք իր աքսորեալը, իր բանտարկեալը և իր տարագրեալ պանդուխտը ունի արտասահմանի մէջ, որոնց ամէնն ալ զրկուած են իրենց ընտանեկան յարկէն կամ սիրելիներէն, և լեցուած են վրէժխնդրութեամբ թէ ներսինները և թէ դուրսինները։ Երբ անոնց ազատութեանը ու վերադարձին համար ոչ մէկ խօսք չը կայ, երբ իրենց դահիճները զսպող ոև է լուրջ միջոց ձեռք չէ առնուած, կարելի՞ է սպասել հաւատարմութիւն։

Խիստ կարճ հեռագիր մը հաղորդեց թէ Հայոց դէմ ի գործ դրուած բացառիկ խիստ միջոցները ջնջող Սուլթանին իրատէն ելաւ։ Հայոց Պատրիարքը իր հրաժարականը ետ առաւ։

Աս ցոյց կու տայ թէ երկու լարախաղացք, Պատրիարքը և Սուլթանը, լաւ համաձայնած են հայ ժողովուրդը ու իր բարեկամները խաբելու։ Բայց տեսնենք խաբուող կա՞յ։ Սուլթանի այս նոր իրատէն Հայոց արդար պահանջներուն մէկ հարիւրերորդ մասին գոհացում չը տար. հետեւաբար տղայական թեթեւամտութիւն է կարծելը թէ Հայը հաւատարիմ կը մնայ Մեծ Մարդասպանին։

ԳՈՒՐՂԷԹ

ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍԻՆ

Ստացանք Տ. Տ. Արփիարեանի և Բուլղարիոյ հրատարակել սկսած Հայ Հանդէսի երկրորդ թիւը. ուր մեր յարգելի պաշտօնակիցները հետեւեալ տողերը կը գրեն ինձ դէմ եղած աւազակային յարձակումին առթիւ՝

Դաւ մը

Իրաւունքէն կը տեղեկանանք թէ իր խմբագիրը Վառնա Դաշնակցականներու կողմէ դաւի մը զոհուելու վտանգին ենթարկուեր է։ Սակայն վրան զէնք կրելու նախազգուշութեանը շնորհիւ կարող եղած է անվնաս ազատիլ։ Մեր խնդակցութիւնը Պ. Գուրպէթեանին կը յայտնենք։

Ու այս առթիւ կը հարցնենք. — Վե՞րջը։

Հայ Հանդէսի խմբագրութեան հրապարակաւ մեզ յայտնած խընդակցութեան առթիւ մեր շնորհակալութիւնը կը յայտնենք. իսկ «վե՞րջը» հարցումին պատասխանը եթէ մեզմէ կուզէ ստանալ, կըսենք թէ այդ եղբայրասպան դաւերուն «վերջը» այն ատեն միայն կրնայ գալ, երբ մեր յեղափոխական կուսակցութիւնները և ազգին բանիմաց և չեզոք մասը սրբազան դատին շուրջը անկեղծօրէն համախմբուին ու միանան։ Առանց ասոր մենք պիտի ըսենք թէ Դաշնակցականներէ, Արփիարեաններէ սկսեալ մինչեւ վերջին օրերս գործուած դաշնակցական դաւադրութիւններու շարքը դեռ շատ կերկարի։

* * *

Վերջին օրերս Լոնտոնէ մեզ ղրկուած «ցաւակցա-խնդակցական» նամակի մը միայն հետեւեալ մասը յարմար կը դատենք հրատարակել.

Կիմանամ թէ՝ անցեալները Դրօշակ-

եան քանի մը պարոններ, «անաբեկիչներ», Հնչակեաններու եւ վերջերս ալ Իթթիհատի խմբագրապետին դէմ սպանութեան փորձեր ըրած են։ Ի՞նչ պիտի ըլլար հետեւանքը, եթէ Հնչակեաններն ալ նոյն եղբայրասպան կռիւը փոխադարձաբար մղէին. եւ յետոյ, միթէ՞ Հնչակեանները րէվօլվէրի մը դէմ րէվօլվէրով մը պատասխանելու անկարողներ են, ոչ անշուշտ։ Բայց Հնչակեանները իրենց կոչումին ճշմարիտ գիտակիցներ, իրենց դաժան զէնքերը իրենց եղբայրներուն կուրծքը չեն մխեր, անդին ուրիշներ կան, հայ ցեղին բուն ու յաւիտեան թշնամիներ, որ մեր ներքին պառակտումներուն հանդէպ ճիւաղային քրքիջներ կարձակեն։

Չէ՛, ճշմարիտ ու անձնուէր Յեղափոխականի մը պարտքը՝ արտասահմանի մէջ սողոսկիլը ու մերթ ընդ մերթ եղբօր մը վրայ յարձակում գործելը չէ՛, հո՛ն, անդին, արիւնի ու աւերակներու երկիրը թող վազեն, հոն Հայաստան, գործունէութեան ճշմարիտ դաշտը, հոն պէտք է ուղղեն իրենց քայլերը, իսկ եթէ այդ ընելու անկարող են, չունին այդքան անձնուիրութեան ոգի, գոնէ հայ ժողովուրդի ցաւերը չաւելցնելու համար քաշուին ասպարէզէն, չը յանդգնին արատաւորել Յեղափոխութեան պաշտելի անունը եւ չաւելցնեն բազմաչարչար հայ ժողովուրդի վիշտերուն վրայ նորագոյն վիշտեր։

ՔՕՆՍԹԱՆՑԱՅԻ ՀԱՅ ԻԳԱԿԱՆ ՍԵՌԸ

Քոնսթանցայի Հայկազեան երկսեռ վարժարանը այս տարի առաջին անգամ ըլլալով ազգին նուիրեց տասն եւ հինգ ընթացաւարտներ, որոնց ութը արական եւ եօթը իգական սեռէ են։

Վարժարանը իր ծրագրին գծած չափով պէտք եղած պաշարը տուաւ անոնց, կեանքի մէջ իբրեւ պատուաւոր քաղաքացիներ եւ հայութեան օրինաւոր զաւակներ ապրելու եւ գործելու համար։

Եւ ուրախ ենք ըսելու թէ՝ ընթացաւարտ ութը աշակերտները սկսած են արդէն ծառայելու զանազան արհեստներու՝ իրենց ծնողաց քով կամ այլ հայ վաճառատանց մէջ պատուաւոր ու հոգատար հովանաւորութեանց տակ։

Գալով եօթը ընթացաւարտ աշակերտուհիներուն, որոնք առ հասարակ համեստ կարողութեան տէր ծնողաց զաւակներ են, սոնք ալ իրենց ծնողաց ներկային ու ապագային մէջ բեռ մը չըլլալու համար պատրաստուած են մինչեւ իրենց չափահաս տարիքը, ձեռագործի, կարի մէկ ճիւղին հետեւիլ ու այդպէսով թէ՛ արհեստը սորվիլ եւ թէ՛ շաբաթական չնչին գումար մը շահիլ։

Ասոնցմէ մէկ քանի հատին այցելութիւնն էր որ ընդունեցի անցեալ կիրակի, իբրեւ մտերիմ ուսուցիչ։ Վարժարանի աւարտումէն յետոյ իրենց երկու ամսուան կեանքին վրայ տեղեկութիւններ հարցուցի. ու անոնք վարժարանի յարկէն բաժնուելու կըսկիծէն մի առ մի պատմեցին այն տհաճ, կոպիտ ու անվայել ձեւերն ու ընթացքները, որոնց ենթակայ եղած են հրէայ կամ այլազգի դերձակուհիներու կամ ընկերուհիներու իշխանութեան տակ, որոնց ծառայել պարտաւորուած են՝ ձեռագործ կամ կար սորվելու համար։ Երկու ամսոյ կարճ ժամանակամիջոցին մէջ՝ անոնցմէ իւրաքանչիւրին մէկ քանի վարպետուհի փոխելու պարագաները կասկած չը տուին ինծի համոզուելու թէ՝ այդ արհեստանոցները մեր աղջիկներուն հոգեկան ու բարոյական նկարագիրը միմիայն ապականելու կը ծառայեն։

Ուսուցչական ասպարէզին մէջ ո՛չ մէկ պարագայ գիս այնչափ չէր տխրեցուցած որչափ տխուր վիճակը այս մատաղ սրտերուն, որոնց վրայ քանի մը տարիներ փափկութեամբ ու խնամքով աշխատած էի։

Կը խոստովանիմ սակայն թէ՝ անակնկալ մը չէր ասի ինծի համար. ու ժամանակին արդէն՝ նախատեսած ըլլալով հայ աղջիկներուն վարժարանէ դուրս ունենալիք ասպարէզը, մէկ քանի մտերիմներու գաղափար տուած էի՝ քաղաքիս մէջ հայ արհեստանոց մը ունենալու պէտքի մասին։

Այդ գաղափարին ծնունդ տուած էր քաղաքիս հայ գաղթականութեան օր ըստ օրէ բազմանալը ու այդ համեմատութեամբ՝ ինչպէս տղայոց՝ նոյնպէս ալ աղջկանց շատնալը։ Ու այսօր, մէկ կողմ թողլով այն օրիորդները, որոնք չափահաս եղած են, արուեստ սորվելիք աղջկանց թիւը կը հասնի 35-4ի, որոնք կամ տունը նստելու կամ օտար դերձակուհիներու քով ծառայելու ստիպուած են։

Այժմ, առաւել քան երբեք նուիրական պարտք կը զգամ որ սոյն խնդիրը հրապարակ հանեմ։ Երբ մեր մանչ զաւակները վարժարանէ դուրս կելլեն՝ անոնք առաւել կամ նուազ լուրջ ու խնամոտ տէրերու կը յանձնուին։ Մեր աղջիկներն են որ անխնամ թողուած են։ Ցեղի մը դաստիարակութիւնը ու յառաջդիմութիւնը ամենէն աւելի մօր մը ձեռքերուն մէջ է, ու մենք մեր գաղութին ապագայ մայրերուն խնամքը կը յանձնենք այնպիսի օտար կիներու, որոնց տեսակցութիւնը իսկ գուցէ մեզի պատիւ չը բերէ։

Ժամանակն է որ քաղաքիս հայ ծնողքները լրջօրէն ուշադրութեան առնեն սոյն խնդիրը ու անոր մէկ դարմանը գտնեն։

Մէկէ աւելի կարող եւ ձեռնհաս տիկիններ կան քաղաքիս հայ գաղութին մէջ, որոնք, վստահ ենք թէ, իրենց մայրական հոգածութիւնը չը պիտի զլանան իրենց խնամակալութեան տակ սարքուելիք Աղջկանց Արուեստանոցի մը համար։ Պէտք է ստեղծել այդ արուեստանոցը, որը առաւել քան երբեք զգալի պէտք մըն է, եւ դէպի այն պարտք մը ունին քաղաքիս համեստափայլ հայ տիկինները։ Տիկնանց հաւաքոյթները պէտք են սոյն հարցը իրականութեան մէջ դնելու համար։

Ու հաւաքումները իրական արդիւնքի հասցնելու մղումը կը սպասուի քաղաքիս երկու պաշտօնական մարմիններէն, Պատ. Թաղ. Խորհուրդէն ու Բարեգործական Ընկերութեան Պատ. Վարչութենէն, որոնք ինչքան ալ իրենց զբաղումներով ծանրաբեռնեալ ըլլան իրենց աջակցութիւնն ընծայելու պարտաւոր են կը կարծենք։

Կ. Կոմիկեան

Քոնսթանցա, 19 Օգոստոս

ՅԱՆՑԱՆՔԸ ՈՐՈ՞ՒՆ Է

Բ.

ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՄԱԿԱԲՈՅԾԸ

(Տար. 57րդ թիւէն)

Վարդօն Պաթում գտնուած միջոցին։

(Յիշատակարան Շարժում թիւ 37). «Այս հոգեկան դրութեան մէջ էր երբ «վրայ հասաւ Կարնի 90 թուականի «խռովութիւնները. քիչ ժամանակ յետոյ հետեւեց Գում-Գափուի ցոյցը «(Յուլիս 15) որ կազմակերպողներ էին «Մուրատ, Նշան, Մամբրէն, Ճանկիւլեան եւ այլն»։

Վարդօն Յուլիս 15ի ցոյցը կազմակերպողները մրտելու նպատակաւ Մամբրէի անունն ալ կը դնէ, մինչդեռ Մամբրէն մեր մէջ չէր։

Երկու Սէրի մէջ կրնէ թէ, Մինասի սպանութեամբ (Սեպտեմբերին) թիւրքը իմացաւ Պոլսոյ մէջ Յեղափոխական մարմնոյ մը գոյութիւնը։ Իբր թէ Յուլիս 15ի մեծ ցոյցը եղած չըլլար։ Վերջապէս Երկու Սէր անունով այդ սուտի պարկով ա՛լ չարժեր զբաղիլ. Նորէն դառնանք իր պատկառելի (.՞) «Յիշատակարանին»։

Մուրատ, Մանճեան, Տամատեան, Գրլըճեան եւ երկու Գ. էր իմ հին ընկերներս եղած են, որոնք ձերբակալուելէս վերջ նորէն վարչութեան անդամ ցուցած էին. ուրեմն շատ լաւ կրնամ գիտնալ այդ ընկերներուս լրջութիւնը եւ կարողութիւնը, նոյնիսկ անոնք որ մօտէն ճանչցած են յիշեալ ընկերներս պիտի վկայեն ինծի հետ մէկտեղ թէ, անկարելի է որ Վարդօն այդ ընկերներուս չափ անկեղծու-

Ա. ՇԻՏԱՆՆԵԱՆ (8)

ԹԻԱՊԱՐՏԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԼՈՒԹՖԻ ԱՂԱ ԻՐ ԽՂՃԻՆ ՀԵՏ

— Ո՞ւր կըսէք, պարոն Թիարանապե՛տ։

— Բեզի։

— Ինծի՞...։

— Այո։

— Ո՛հ, անօգո՛ւտ է... ի՞նչ պիտի ընեմ արեւու լոյսը, երբ աշխարհքը մութ է ինծի համար։

— Մի՛ վհատիր, Պատրի՛կ, յիշէ՛ որ Աստուած կայ երկինքը։

— Աստուա՛ծ... ա՛հ, Աստուած կայ ըսի՞ք, բացագանչեց թշուառ երիտասարդը՝ չկրնալով իր հոգւոյն ցաւը զսպել։ Միթէ՞ դե՛ռ յոյս դնեմ անոր վրայ...։

— Ի՞նչ կըսես, Պատրի՛կ, ո՞վ է որ իր յոյսը չդնէր Աստուծոյ վրայ։

— Ասկից ետքը։

— Այո՛, ասկից ետքը։

— Ե՛ս, պարոն Թիարանապե՛տ... ես՝ որ չեմ կրնար խղճի ու սրտի մարդ դառնալ...։

— Ամենեւի՛ն...։ Դուն կրնաս երջանիկ ըլլալ, որովհետեւ երիտասարդ ես...

Պատրիկի շրթանց վրայ հեգնական ժպիտ մը թրթռաց...։

Լութֆի աղա խանդաղատանքով մը կալանաւորին մօտեցաւ ու անոր երկաթի պէս ամուր բազուկները կաշկանդող ժանգոտած շղթան քակեց։

— Գիտե՞ս, Պատրի՛կ, մրմնջեց Լութֆի աղա խորին դառնութեամբ մը, երկու օր առաջ մորդ արցունքները չափազանց յուզեցին զիս։ Գոնէ՝ անոր սիրո՛յն համար՝ խոստացիր որ ընկերներուդ ձեռք չպիտի վերցունես։ Եթէ չկրցար ազատ աշխարհքի մը մէջ երջանիկ ըլլալ, ասկից ետքը ազատ ապրէ՛ բերդի մը մէջ։

Պատրիկ մահու չափ տժգունեցաւ. իր հոգիէն ահռելի մթութիւն մը անցաւ։

— Ո՛հ, պարոն Թիարանապետ, հառաչեց Պատրիկ կսկծանքով մը, որչա՛փ բարի էք դուք... բա՛յց...

— Պատրի՛կ... բացագանչեց Լութֆի աղա. կը յուսամ թէ բարութիւնս սիրտ ու խիղճ պիտի տայ քեզի։

Ու Րիզայի՛ն դառնալով՝ պատուիրեց որ Խօճային մօտ տանի զինքը։

ԵՐԿՈՒ ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐԸ

Կէս օրը ժամ մը անցած էր։

Այդ պահուն Ղարպ-Թարապլուսի ֆրանսական հիւանդանոցին դուռը կանգ կառնէին երկու մանկամարդ աղջիկներ։

Օ՛հ, մին Լուսին էր, իսկ միւսը՝ Լալեզար։

Հագած էին Գթութեան-Քոյրերու յատուկ զգեստ մը եւ գլուխնին դրած էին ձիւնի պէս ճերմակ վարշամակ մը։

Երկու մանկամարդ աղջիկները դռնապանին մօտեցան ու անոնցմէ մին հարցուց.

— Պարոն հիւանդապահը վե՞րն է։

— Ո՛չ, բայց կէս ժամէն պիտի գայ, պատասխանեց դռնապանը խոպտ ձայնով մը։ Ըսելի՞ք մը ունէի՞ք։

— Այո՛, պարո՛ն, յանձնարարական գրութիւն մը ունինք։

— Խիստ լա՛ւ, սպասեցէ՛ք դահլիճը, նկատել տուաւ դռնապանը։

Ու առաջնորդեց զանոնք ընդարձակ ու կահաւորուած հիւրանոց մը։

Լուսին ու Լալեզար անխօսուկ կերպով բազմոցի մը վրայ նստեցան ու սպասեցին։

Քիչ յետոյ ներս մտաւ յիսունէն անցած, ալեխառն մազերով, գինեթօյր ու պալարուտ կերպարանքով, մարուր հագուած ու ժպտերես մարդ մը, որ սիրալիր շարժուածքով մը ձեռքը Գթութեան-Քոյրերուն տուաւ։

թիւն, կարողութիւն եւ հեռատեսութիւն ունենայ։ Քանի որ խնդիրը այս վիճակին մէջ էր, անկարելի էր որ Վարդօն ներկայացուցիչ մը ըլլար Պոլսոյ համար, ինչպէս ինքզինքը այդպէս ցոյց տալ կուզէ, այլ կրնար Պաթումէն եկած ընկեր մը ըլլալ։

(Ցիչատակարան Շարժում թիւ 38), «Տրապիզոն հանդիպեցայ Պ. Պ. Պետրոս Մարիմեանի եւ Հմայեակ Խոյպուլեանի. մեր տեսակցութիւն այնքան կարճատեւ էր եւ խօսակցութիւնները այնքան սահմանափակ որ մի որոշ գաղափար չը կազմեցի այդ «Տաճկահայ Յեղափոխական ինտէլիգէնտ երիտասարդների վրայ»։

Պ. Պ. Մարիմեան եւ Խույպուլեան մօտէն ճանչցողները պիտի վկայեն թէ այդ պարոնները Վարդօյէն շատ բարձր են, իսկ եթէ երբէք Վարդօն իբր ներկայացուցիչ կերթար Պոլիս՝ բնական էր որ նշանը յանձնարարական մը տար իրեն. քանի որ յանձնարարական մը չունէր, Պ. Պ. Մարիմեան եւ Խույպուլեան ի՞նչպէս կարելի էր որ վստահէին Վարդօյի պէս մէկի մը՝ որ կրնար նոյնիսկ լրտես մը ըլլալ, կամ Ռուսաստանի լօթիններէն մէկը. վերջապէս կասկածելու եւ իրենց գաղտնիքը Վարդօյին չը տալու իրաւունք ունէին։

(Ցիչատակարան Շարժում թիւ 40, 41), «Օգոստոս 15ին հասայ Պոլիս, «Պոլիս եկած հինգ առաջին օրը Արփիարեանի հետ ծանօթացայ»։

Եթէ իրօք նշան զինք իբր ներկայացուցիչ ղրկեր Պոլիս, պէտք էր յանձնարարէր Պոլսոյ վարչութեան, իսկ եթէ Վարդօն իբր պարզ յեղափոխական մը եկած էր Պոլիս. Արփիար այն ատեն ոչ յեղափոխական եւ ոչ ալ վարչութեան անդամ էր, ուրեմն ի՞նչ գործ ունէր Արփիարի հետ։ «Հիւրանոցում «մոմոունքների մէջ էի երբ ինձ մօտ «եկաւ Մարգար Վռամեան» կըսէ։

Պ. Մարգար Վռամեան մեր ընկերներէ մէկն էր, ոչ թէ վարչութեան անդամ, ինչպէս կերեւի Վարդօն Վռամեանի միջոցաւ ծանօթացած է Մուրատին եւ միւս ընկերներուն, որոնք զինքը իբր Հնչակեան ընդունած են իրենց մէջ. բայց ոչ թէ իբր ներկայացուցիչ, եւ արդէն վարչութիւնն այնպիսի հեռատես եւ խելացի մարդիկներէ կը բաղկանար որ Վարդօյի նման խեղճուկ մը արժէքի տեսակէտով զէրօ էր. արժէք մը չէր կընար ունենալ։

(Ցիչատակարան Շարժում թիւ 42), «Կնիքը եւ հաշուետետր պահում էին «ինձ մօտ»։

Ինչպէս կերեւի Վարդօն «մասնաւոր նպատակաւ մը» յաջողած էր կնիքը եւ կարեւոր տոմարը իրեն քով պահել։

Վարդ-Պատրիքօվ կը վտանգուի եւ այդ ալ շատ զարմանալի չէ, որովհետեւ Վարդօյի նման… արարածներ Պոլսոյ պէս տեղ մը ո՞րչափ ատեն կրնան անվտանգ ապրիլ. քանի որ հեռատեսութիւն, խելք եւ լրջութիւն կը պակսի իրենց քով։ Թերեւս Վարդօն դիտմամբ ուզած էր վտանգուիլ (բան մը որ Պոլսոյ համար շատ դիւրին է) եւ ձերբակալուիլ, (ի՞նչ հոգն էր քանի որ ռուսական կառավարութիւն մը կամ դեսպան մը ունէր պաշտպան) եւ քանի մը ամիս բանտարկուելով հերոս .°.°.° դուրս գալ ժողովուրդի մէջ։

Մուրատ եւ վարչութեան միւս անդամները Վարդ-Պատրիքօվին կը հասկցնեն եւ պարագաները կը պարզեն թէ, ինքը արդէն վտանգուած է… քանի որ վտանգուած է, ուշ կամ կանուխ պիտի ձերբակալուի. աւելի լաւ է որ առանց ձերբակալուելու Պոլսէն հեռացնեն զինք ժամանակի մը համար, մինչեւ որ կառավարութիւնը իր հետքը կորսնցնէ։ Վարդ Պատրիքօվ կրնդդիմանայ եւ չուզեր հեռանալ։ Բայց չուզեր նաեւ համոզուիլ թէ, իր չը հեռանալովն եւ ձերբակալութեամբը Պոլսոյ վարչութիւնը պիտի քայքայի եւ անդամները պիտի ձերբակալուին։

Վարչութիւնը երբ կը տեսնէ թէ իր որոշումն անգործադրելի կը մնայ եւ Վարդ-Պատրիքօվի ձերբակալուելուն ահագին վնաս մը կրնայ տալ գործին։ Կորոշէ կնիքը եւ կարեւոր թուղթերն առնել իր քովէն, որպէսզի ձերբակալուած միջոցին վարչութեան եւ խմբերու մատնութեան ու քայքայման պատճառ չը դառնայ։ Վարչութեան այս որոշումին Վարդ-Պատրիքօվ կրկին կընդդիմանայ եւ չուզեր յանձնել. վարչութեան անդամոց համոզումներն եւ խնդրանքները ի զո՛ւր. Վարդ-Պատրիքօվ կը յամառի եւ չուզեր թուղթերն ու կնիքը ընկերներուն տալ. զի կուզէր այդ վիճակին մէջ ձերբակալուիլ… հերոսանալ։ Իր ինչ փոյթը որ իր պատճառաւ գործը եւ հարիւրաւորներ կը վտանգուին։

Յ. Ն. ՃԱՆԿԻՒԼԵԱՆ

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դուվրէժէն կը գրեն Լ'Առմէնիի թէ վիճակին առաջնորդը Գեր. Մուրատեան, աջակցութեամբ Պագուցի մէկ քանի ազգայնոց, ընդարձակ տուն մը գնած է Հայոց երկու թաղերուն մէջ և վճարած է 20,000 ֆրանք։ Այդ տունը Հայոց կեդրոնական վարժարան պիտի ըլլայ։ Յիշեալ եկեղեցականը՝ Շահին վերջին ճամբորդութեանը ատեն՝ երբ սա Պագու թուման-եանցի տունը իջեւանած էր, պատիւ ունեցած է տեսակցելու Ն. վեհափառութեան հետ. Շահը այդ առթիւ համակրութիւն յայտնած էր իր հայ հպատակներուն և վստահացուցած թէ իր Եւրոպայէ վերադարձին պիտի կարգադրէ իր հայ հպատակներու մէկ քանի գործերը։

— Լ'Առմէնի կըսէ թէ, եթէ մեր ստացած տեղեկութիւնները ստոյգ են, Բրօ Արմէնիայի հասոյթը սահմանուած է Դրօշակեան կուսակցութեան. Գայով Տ. Բ. Քիյառի, սա սուշ մը չը ստանար իր ծանր աշխատութեան համար, և իր այս անշահախնդրութիւնը իրեն աւելի մեծ պատիւ կը բերէ։

— Պագուի մէջ Տ. Օհանջանեանի հոյակապ տունը այրած է ամսոյս 5ին. այդ տունը կարժէ եղեր 150,000 րուպլի, բայց ապահովագրուած միայն 35,000 րուպլի։ Այրած են նաեւ տունէն քանի մը տասնեակ հազարի մուրհակները, ոսկեղէն, արծաթեղէն և ուրիշ թանկագին իրեղէնները։

— Նոյն քաղաքի մէջ հայ երիտասարդ մը, ուրիշ երկու հայեր վիրաւորած է ատրճանակով. վիրաւորուածները չորունակ դրամ կը պահանջէն ու կը ստանան եղեր այդ երիտասարդէն. անոնք վերջին անգամ ալ դրամ պահանջած են, իսկ երիտասարդը իր օձիքը անոնցմէ միանգամ ընդ միշտ ազատած ըլլալու համար կը դիմէ այդ միջոցին։

— Աֆիոն Գարահիսարի հրդեհը 44 ժամ տեւած է։ Այրած են 1,084 տուն, որոնց երեք չորրորդ մասն Հայոց կը վերաբերին, դժբաղդաբար, և մէկ չորրորդը Թրքաց, 150 խանութ, 2 թէքքէ, 2 վարժարան, 1 հայ եկեղեցի և 2 մզկիթ։ Հայոց մեծ եկեղեցին ու յարակից դպրոցը ազատուած են. իսկ վարի թաղի փոքր եկեղեցին այրած է. Հայոց եկեղեցւոյ քարաշէն բաղնիքն ալ շատ վնասուած է։ Պատրիարքարանէն հեռագրով 50 ոսկի ղրկուած է հայ արկածեալներուն։

— ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ. —Համակրանքի եւ քաջալերութեան ջերմ արտայայտութիւնը զոր թատերասէր հասարակութիւնը ցոյց տուաւ հինգշաբթի գիշերուան նպաստի ներկայացման առթիւ, այնքան հաճելի անակնկալ մը եղաւ ինծի համար որ յուզուած սրտիս խորանդակ խանդովը կուգամ շնորհակալեաց հաւաստին մատուցանել բոլոր բարեկամացս եւ համակրողներուս։

Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Դերասան «Վէսիկօ» Հայ Թատերական խմբին

Այս մարդը հիւպատոսն էր։

Լուսիա գողդղալով ծոցէն դուրս հանեց պահարան մը ու մրմնջեց.

— Ընդունեցէ՛ք այս յանձնարարական գրութիւնը, պարոն հիւպատո՛ս։

Հիւպատոսը շնորհալի ձեւով մը ընդունեց գրութիւնը, բացաւ զայն ու սկսաւ կարդալ։ Երբ ընթերցումն աւարտեց, ճնշուած ձայնով մը հարցուց.

— Լիլի շատ տարի՞ է որ համր է։

— Այո՛, պարոն հիւպատո՛ս, թոթովեց Լուսիա։

Ծերունի հիւպատոսը խորին զգածութեամբ մը իր նայուածքը համր կարծուած աղջկան վրայ դարձուց եւ դիտեց զինքը։

Բայց Լիլի ամենեւի՛ն կասկած մը չտուաւ… տրտմալի աղուոր աչքերը կուրծքին վրայ սեւեռեց ու համբերեց։

— Այս յանձնարարական գրութեանը մէջ ձեր նպատակը չէ յայտնուած, նկատել տուաւ հիւպատոսը. արդեօ՞ք կարող եմ իմանալ։

— Նպատակս խղճի պարտք մը կատարել է, պարոն հիւպատո՛ս, պատասխանեց Լուսիա։ Հիւանդոտ քոյրս առած մինչեւ այս երկիրը եկած եմ մի միա՛յն թշուառ մօր մը ձայնը լսելու համար։

— Ինչպէ՞ս։

— Ո՛հ, պարոն հիւպատո՛ս, երեք ամիս առաջ պաշտօնով Վան կը գտնուէի, որ Թուրքիոյ գեղեցիկ քաղաքներէն մին է։ Երբ քոյրս առած անկից Կ. Պոլիս վերադառնալ կուզէի, ահա՛ տարիքոտ կին մը տունս եկաւ ու ոտքերուս պլլուելով ըսաւ ինծի. «ի սէ՛ր Աստուծոյ, Լուսի՛, ի սէ՛ր քու նուիրական կոչումիդ ըլլայ… մէկ հատիկ զաւակ մը ունիմ որ տասներկու տարիէ ի վեր աքսորուած է… կը պաղատի՛մ… իմացիր անոր ո՛ւր գտնուիլը… մնացա՞ծ է թէ կենդանի, տեղեկութիւն մը տու…։

Հիմակ հասկցայ որ այս քաղաքը աքսորուած է։ Այդ պատճառաւ մինչեւ հոս եկայ, որ աչքովս տեսնեմ զինքը։

— Ի՞նչ ազգ է, ընդհատեց հիւպատոսը։

— Հայ է։

— Հա՞յ։

— Այո՛։

— Մեր կրօնքի՞ն համակիր։

— Այո՛։

— Ի՞նչ է իր անունը։

— Խաչիկ։

— Ի՞նչ յանցանքով դատապարտուած է։

— Կարծեմ ոճիր մը գործած է։

— Ուրեմն թիապա՞րտ մըն է։

— Չեմ գիտեր… այդ մասին ձեր աջակցութիւնը պիտի խնդրէի, պարոն հիւպատո՛ս։

— Ամենա՛յն սիրով, քո՛յրս, չեշտեց հիւպատոսը խանդաղատալի ձայնով մը։ Գիտցած եղիր որ ձեռքէս եկածը չպիտի խնայեմ Վաղը կը տեսնեմ թիարանին վերատեսուչ Լութֆի աղան, որ բարեկամս է։ Կը յայտնեմ ձեր նպատակը…։ Եթէ մեռած չէ, անպատճառ կարող ենք տեսնել զինքը։

Այս խօսակցութեան վրայ, յանկարծ մելամաղձոտ ու սրտաճմլիկ ձայն մը լսուեցաւ փողոցէն։ Այդ ձայնը կը բացագանչէր.

— «Եա՛ րապպի, Եարապպի՛»։

— Հա՛, տէրվի՛շն է… յայտնեց հիւպատոսը՝ տխուր քմծիծաղով մը։

— Ի՞նչ կըսէ… հարցուց Լուսիա՛ դողդղալով։

— Չէ՞ք հասկնար։

— Ո՛չ։

— Կեցէ՛ք ուրեմն հոս կանչել տամ զինքը։

Ու պատուհան մը բանալով փողոցը նայեցաւ։ Մեր ծանօթ տէրվի՛շը կանցնէր անտարբեր քալուածքով մը։

— Տէրվի՛շ, տէրվի՛շ… պոռաց հիւպատոսը բարձրաձայն։

Տէրվիշը դէպի պատուհանը դարձուց իր նայուածքը։

— Վեր եկուր, տէրվի՛շս, կրկնեց հիւպատոսը։ Ցեստոյ երկու մանկամարդ աղջիկներուն դառնալով յարեց.

— Դուք ինչ գեր որ կը կատարէք յանուն մարդկութեան միեւնո՛յն նպատակին ընտրած է այս բարի մարդը։ Մի՛ նայիք իր արտաքին կերպարանքին, շատ ողորմելի է, բայց հրեշտակէն աւելի գթած է…։

Հիւպատոսը չէր աւարտած իր խօսքը, երբ ներս մտաւ պարթեւ հասակով տէրվիշը։

— Հրամմեցէ՛ք, տէրվի՛շս, ըսաւ հիւպատոսը մտերմական քաղցրութեամբ մը։ Կը ներկայացունեմ քեզի երկու հիւրերս, Լուսի ու Լիլի։ Դժբաղդաբար քու լեզուդ չեն հասկնար։

(Շարունակելի)

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

Թ Ի Ւ Ր Ք Ի Ա

Սուլթանըն Ճիւլիւսը միւնասիպէթլէ Երլտըզտա րէսմի թէպրիգմթըն իֆասը իչիւն, հէր միլլէթ րուհպանլարը իլէ պէրապէր Օրմանեան տախի պուլընմուշ վէ Սուլթանըն հուզուրընա չըգմալարընտա Րում Բաթրիգի՝ տիկէր բաթրիգլէրէ վէքիալէթէն՝ րումճա պիր նութգ օգույուպ, Սուլթանը թէպրիգ իթմիշ վէ Լօղօթէթ պէյ թիւրքճէյէ թէրճումէ էյլէմիշ տիր։ Սուլթան ճէվապէն՝ ումում թապաա րուէսասընա թէշէքքիւրաթընը, վէ քէնտիսինէ սատըգ պուլընան թապաալարըն սաատէթ ու պախթիարլըղընա հէր տայիմ արզուքէշ (°.°) օլտըղընը պէյան էյլէմիշ տիր։

Բաթրիգլէր Սուլթանըն հուզուրընտան չըգտըգտան սօնրա, սէր թէշրիֆաթճը իպրահիմ պէյ Օրմանեանըն նէզտինէ կէլէրէք անա Սուլթանըն խուսուսի մէմնունիյէթինի պէյան իթմիշ տիր։

Պազը րում բաշիպլէրէ վէ պիր թագըմ մէմուրլարա րութպէլէր վէ նիշանլար վէրիլմէք իչիւն՝ Րում Բաթրիգի պիր լիսթա թագտիմ իթմիշ օլուպ, Սուլթան օ լիսթա մուճիպ՝ րութպէլէր վէ նիշանլար վէրմիշ տիր։ Քէզա Բաթրիգին թէքլիֆի իւզրէ՝ 12 րում չօճուգլարըն մէճճանէն Սուլթանիէ մէք թէպինէ գապուլ օլընմալարընա տայիր իրատէ սատըր իթմիշ տիր։

— Միլլէթտաշլարըմըզա գարշը իսթիմալ օլընան թէզւիգաթըն լաղվընա տայիր վաղ օլընան իրատէ սատըր իթմիշ իսէ տէ, թավսիլաթը նէշր օլընմամըշ տըր։ Ֆագաթ զըմնէն անլաշըլտըղը իւզրէ, մէզքիւր իրատէ՝ Թիւրքիա տախիլինտէ էրմէնիլէրին պիր մահէլտէն տիկէր մահէլէ՝ կիտուպ կէլմէլէրինէ՝ վէ չօգ չօգ՝ խարիճտէ պուլընանլարըն պիր գըսմընըն մէմլէքէթլէրինէ ավտէթ իթմէլէրինէ միւսաատէ վէրմէքտէն իպարէթ օլաճագտըր։ Պունըն իսէ՝ թէքրար բասաբօրթ վէ եօլ թէզքէրէսի ալապիլմէք իչիւն էնվաի միւյքիւլաթլէ պէրապէր՝ 15-20 մէճիտիէ պախշիշ վէ ըրշվաթ իսթէնիլմէնին եօնիւ ալամայաճաղը շ՛ւբհէսիզ տիր։

Մահպուսլար, մէնֆիլէր, գալէպէնտ պուլընանլար թէքրար քէնտի թօմրագլարը իլէ զէնճիրպէնտ գալըյօրլար. ճանիլէր, ճասուսլաթ մէմուրիյէթլէրինէ տէվամ իտէճէքլէր. Թէքրար էսկի պաշ էսկի թըրրաշ...

— Սթանպօլտան օգոստոս 29 թարիխլէ Թասնա պիլտիրիլտիկի իւզրէ՝ Սուլթան էվվէլքի շարշանպա կիւնիւ բէք էնտիշէտէ իմիշ. Օ կիւնիւ Պապը Ալիտէ վիւքէլա մէճլիսի թէճէմմիւ օլընաճագտը. Սատրազամ սապահ Նիշան Թաշտաշը գօնագընտան չըգմըշ օլտըղը հալտէ մէճլիստէ պուլընմատը։ Չիրա եէնի Քէօյտէ իգամէթ իտէն գըզը թէհլիքէլի սուրէթտէ հասթալանմըշ օլտըղընըն խապէրինի ալմասընտա՝ քիմսէյէ պիլտիրմէքսիզին տօղրու օրայա չիթմապան օլմուշ վէ աքշամա գատար օրատա գալմըշ ըտը։ Իշթէ Սատրազամըն պու ղայպուպէթի Սուլթանը շիւպհէյէ իլգա իթմիշ, զիրա Սայիտ բաշանըն պիր գաչ սէնէ էվվէլ ինկիլիզ սէֆարէթհանէսինէ գաչմըշ օլտըղը էյամ խաթըրընտան չըգմամըշ տըր։ Ֆագաթ նիհայէթ Սատրազամ գըզընըն խասթալըղը սէպէպլէ ալթը թապիպլէրլէ անըն նէզտինտէ պուլընտըղը Սուլթան տույմուշ իլէ էնտիշէտէն գուրթուլուր։

— Աքիպաթէ միւլթէմէքին Պուլկար վէ Րում էհալիսինին րէյ վէ րէզասը խիլաֆընա օլարագ Թայինն ու Թագտիս օլընան Ֆիրմիլեան Սըրպ Մէտրօբօլիտէ գարշը պուզգ ու ատավէթ տէվամ իթմէքտէ տիր. Սթանպօլ Րում Բաթրիգինին էմր ու գարարը խիլաֆընա օլմագ իւզրէ՝ րում միլլէթի պէօյիւք քիլիսէյի Սըրպլարա թէսլիմ իթմէք իսթէմէտիքլէրի կիպի, պունա մուգապիլ Սըրպլարըն վէրմէքտէ օլտըղը 40,000 ֆրանգը րէտտ իթմէքտէ տիրլէր. Րումլար տէյօրքի՝ պու ագճէ իլէ Սըրպլար քէնտիլէրինէ պիր եէնի քիլիսէ եափըպիլիր վէ պէօյիւք քիլիսէմիզի պիզէ պըրագըրլար։ Քէզա Րում բաբալար Ֆիրմիլեանը Սքիւպտէքի օրթօտօքսլարա մէթրօբօլիտ թանըմայուպ, անըն իսմինի տուալարտա վէ պատըրագտա զիքր իթմիյօրլար. պու խուսուստա Ֆիրմիլեանըն շէտիտէն բրօթէսթօ իւզէրինէ Իրինէ Նամ րահիպ թէզ վիգճի սըֆաթը իլէ Սթանպօլա չաղըրըլտը. Ֆագաթ անըն կիթմէսի իլէ ահվալ տէկիշիլմէմիշ տիր։

— Իթալիա Պահրը Սէֆիտ (Միջերկրական) տօնանմասընըն գումանտանը՝ ամիրալ Բալումպօ Ակօրտաբ զըրհլըսը իլէ Զանգ-Գալէ պօղազընտան կէչուպ, Շաքիր, Հիւսնի վէ Ֆուատ բաշալարտան Պէշիքթաշտա գարշըլանարագ, սալը կիւնիւ Սթանպօլա վասըլ օլտու։ Ամիրալ վարօրտան չըգմասընտա՝ քէմալը թանթանա իլէ՝ տօղրու Երլտըզա կիտուպ, Մէրասիմ տաիրէսինտէ Սուլթանտան գապուլ օլընտը։

Ամիրալ Բօլումպօ պիր հաֆթա գատար Սթանպօլտա գալաճագտըր։ Մումաիլէյհէ Սուլթան մուրասսա Օսմանիյէ նիշանը իհտա իթմիշ տիր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Շըգտատա իճրա օլընաճագ պէօյիւք մանէվրալարըն բրօկրամընը քիւչիւլտմէք իչիւն Թիւրքիանըն խտասընա Պուլկար հիւքիւմէթի ասլա էհէմմիյէթ վէրմէյուպ, էվէլքի բրօկրամ իլէ մանէվրալարը իճրա իտէճէկի Սօֆիատան պիլտիրիլմիշ տիր։

— Կէչէն կիւն Մաքէթօնիայա կէչմէք իւզրէ պուլընան 73 քիշիտէն իպարէթ պիր չէթէ Պուլկար ասքէրլէրինտէն մէնն օլընմըշ ըտը։

Իշպու չէթէնին հանկի գօմիթէ թարաֆընտան կէօնտէրիլտիկի անլաշըլմայօր. Սարաֆօվ գօմիթէսի Զօնչովիսթլէրին իւզէրինէ աթմագտա, պունլար տախի անըն իւզէրինէ։ Մէզքիւր չէթէտէն 60 քիշի տէրտէսթլէ Թահթ էլ Հըֆզ Պուլկարիանըն շիմալի ճիհէթինէ կէօնտէրիլտիլէր։

Հէր իքի գօմիթէ տախի գանունա միւխալիֆ հարէքէթ իտէճէքլէրինի վատ իթմէքտէ, վէ շիմտի Մաքէթօնիատա սիլահլը օլարագ վուգու պուլան հարէքէթլէրին մէսուլիյէթի քէնտի իւզէրլէրինէ ալմամագտա տըրլար։

ՄԻՒԹԷՆԷՎՎԻՅԷ

Խըրվաթիստանտա (Հունգարիա) Ակրամ շէհրինտէ Սէպտեմբեր 1տէ վէ 2տէ Խըրվաթլար վէ Սըրպլար արասընտա պէօյիւք իխթիլալ գուհուր իթտի։ Մալիւմ օլտըղը իւզրէ, Խըրվաթլար կաթօլիկ վէ Սըրպլար օրթօտօքս օլտըգլարընտան մաատա, պու իքի միլլէթ պէյնինտէ սիյասի իխթիլաֆ տախի վար օլտըղընտան, Խըրվաթլար Ավուստրիա իմբէրաթօրընը «Խըրվաթիստան գրալը» թէսմիյէ իթմիշ վէ Սըրպ կազէթալարը պունը իսթիզայա ալմըշ օլտըգլարընտան նաշի՝ Խըրվաթլար հիտտէթլէնէրէք Սըրպլարըն իւզէրինէ հիւճում իթմիշլէր, տիւքեանլարը վէ պազը խանէլէրի պասթըպ խայլը խասարաթ վէրմիշլէր։ Բօլիսիա իխթիլալը մէնն էտէմէմիշ օլմայուպ, ասքէր կէթիրիլմիշ, վէ նիհայէթ բէք չօգ թէվգիֆաթ վուգու պուլմուշ տըր։ Պիր գաչ ժանտարմալար եարալէնմիշ։ Քէօյլէրտէ տախի Խըրվաթլար այագլանմայա պաշլամըշ իսէ տէ, հէր թարաֆտան եէթիշէն ասքէրլէր սայէսինտէ սիւքիւնէթ հասըլ օլապիլմիշ օլտըղը Ակրամտան պա թէլէկրաֆ պիլտիրիլիյօր։

— Մարթինիք ատասընտա թէքրար Բըլէ եանար տաղտան աթէշ, լավա ֆըշգըրըպ Մօրն-Րուժ վէ Աժուբաբուլօն քէօյլէրի պաթըրմըշ տըր. 1,000 քիշի եօլմիւշ վէ պիր գաչ եիւզ եարալէնմիշ տիր։

Նիհայէթ Մարթինիք ատասընըն Շիմալ ճիհէթի պիւթիւն պիւթիւնէ խարապ օլմուշ օլմալը, վաբօրլար իմտատա եէթիշմէք իչիւն օ սահիլլէրէ կիթմէք իւզրէ եօլա չըգմըշ օլտըղը Ֆօր տը Ֆրանսատան թէլէկրաֆ պիլտիրիլմիշ տիր։

ՍՕՆ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ԲԱՐԻՍ, 3 Սեպտ. — Միւսթէմլէքեաթ նէզարէթինէ կէլէն հավատիսաթա կէօրէ Բըլէ տաղըն եէնի ֆըշկըրմասընտան 60 քէօյ մահվ օլմուշ, 1,200 քիշի եօլմիւշ վէ 2,000 եարալէնմիշ տիր։

ՆԻՒ-ԵՕՐՔ, 4 Սեպտեմ. — Մ. Ամերիկա ճումհուրիյէթ րէյիսի արապա իլէ կիտէր իքէն, թրամվայա չարբըլուպ, արապա տէվրիլտի, քէնտիսինին եիւզիւ եարալէնտի, եավէրի վէ պէկիրլէր եօլտիւլէր։

ԹԻՒՃՃԱՐԻՅԷ

ՎԱՌՆԱ, 24 Օգոստոս

ՉԱԽԻՐԷ

ՊՈՒՂՏԱՅ	եէնի մալլէր	
Վակօն Լիպ.	57-58 հքթ.	8.70/ 9. –
Արապա լիպ.	53-62 հքթ.	7.20/10.20
ԱՐՊԱ,		
Վակօն 100	քիլօ	9.10/ 9.20
Արապա 45-50	լիպ. հքթ.	5.20/ 5.80
ՉԱՎՏԱՐ		7.– / 7.20
ՐԱՓԻՑԱ,	100 քիլօսը	19.20, 19.30

կիւնտէ 700-800 արապա վէ 25-30 վակօն կէլմէքտէ տիր։

Վակօն մուամէլէսի ալթուն ֆըրանգլէ, արապա կիւմիւշլէ։ Նաբօլէօն 20.80 ֆրանք։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

Նաբօլէօն 20.80 ֆրանք
Օսմ. լիրասը 22.90 ալթուն ֆրանք

Եւրոպական լեզուներու ու դաշնակի մասնաւոր դասեր կուտայ՝

ԼԻԴԻԱ ԱՄԻՐԽԱՆԵԱՆՑ

փափաքող թող դիմեն Ե քաղ, Պալքանսկա փողոց թիւ 8, Վառնա.

ՀԱՑԿԱԶԵԱՆ
ԿՐԹԱՐԱՆ
(Երկսեռ)

Փ. ՊՕԼԻՍ, 1902

Կրթարանս իր 4րդ. տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 2 ին, Բշ. օր։

Սոյն վարժարանին ուսման առարկաներն ընտրուած են ամէն երկրի բարձրագոյն վարժարաններու դասընթացքին համեմատ. սակայն մեր բուն նպատակակէտն է առողջ միտք, մաքուր բարոյականութիւն եւ հաստատուն նկարագիր մշակել։

Հայերէնէ եւ պուլկարերէնէ զատ, անգղիերէն, գաղղիերէն եւ գերմաներէն լեզուներն ալ կը սորվեցնենք։ Այս վերջին երկու լեզուներու, դաշնակի ու գծագրութեան համար Եւրոպայէն (ընիկ Զուիցերիացի) մասնաւոր վարժուհի մը Սեպտեմբերի մէջ հոս կը հասնի։

Այս տարի միայն 10 գիշերօթիկներու համար տեղ ունինք վարժարանիս մէջ։ Պայմաններու նկատմամբ հաճեցէք դիմել Տնօրէնին հետեւեալ հասցէով.

«Baupor Եւrsprնեան – Ֆիլիբոբօլի»
ՀԱՑԿ, Ե. ԽԱՐՏԸՄԵԱՆ

Ուսուցիչ մը որ Հայերէն ու Ֆրանսերէն գիտէ, Պուլկարիոյ կամ Ռումանիոյ հայ վարժարանի մը մէջ պաշտօն ստանձնել կուզէ, դիմել խմբագրութեանս։

Отговорникъ Н. Драгулевъ

Печ. на Хр. Н. Войниковъ—Варна